

Inger Ström-Billing

Europé, forskare och kommunpolitiker

ANN-MARIE PETERSSON

I framtidsplanerna för den unga Inger Ström fanns knappast alternativen universitetslärare eller kommunalpolitiker. Vägen till yrke och kommunalpolitiker i Djursholm-Danderyd var ganska lång. Hon berättar om sin uppväxt vid vårt samtal i hennes hem i Djursholm.

Inger föddes 1936 i Eskilstuna, där fadern arbetade som ingenjör. Skolgången påbörjades i Hultsfred i Småland för att sedan fortsätta i Ludvika, dit familjen flyttade då fadern anställdes på ASEA.

Efter andra världskriget fylldes orderböckerna i de svenska industrierna. Återuppbyggnadsbehovet var enormt i hela Europa. Även där förödelserna inte var lika stora som i Tyskland, hade satsningar på civil infrastruktur fått stå tillbaka för krigsindustrins krav och behövde förnyas. I Sverige var industrin i stort sett oskadd efter kriget. Elnät och transformatorstationer behövde förnyas i hela Europa, och sådant tillverkades i Ludvika.

1947, när faderns yrke innebar väldigt mycket resande, placerades Inger i en boardingschool i England. Hon lärde sig förstås engelska flytande, något som kom att bli en god grund för hennes kommande arbete med europafrågor.

Snart var det dags för mer stadigvarande utlandsplaceringar; ett år i Tyskland, senare i Spanien och en kortare tid i Frankrike. Ytterligare tre språk blev vardagsspråk för Inger. Utlandsvistelserna varvades med återkomst till Ludvika, där hon njöt av natur och fritidsliv och blev en duktig skidåkare. Familjen flyttade åter till Eskilstuna, när fadern blev egen företagare och drev verkstadsindustrin EMTI-verken, ett fabrikskomplex mitt i staden vid Södra Station. Modern blev en av näringslivets oavlönade hemarbetare som stod för markservice och representation. Åren i Ludvika hade till följd att Inger vann skolans skidtävlingar och märkte att den fysiska grundkonditionen var god. En väninna fick med henne till Unga Örnar i Eskilstuna. Inger gillade inte Unga Örnars politik, men väninnan är fortfarande en av Ingers goda vänner.

Inger blev student på handelsgymnasiet i Eskilstuna, sökte sig till Märthaskolan och Tillskärarakademien och fick en gedigen textil utbildning. Hon fick anställning på ett grekiskt företag, som arbetade med pälsverk – och lärde sig grekiska på köpet. Företaget hade sin verksamhet i Frihamnen i Stockholm och frågor om utvecklingen av Stockholms hamn kom att bli av stor betydelse för Ingers kommande forskning.

22 år gammal gifte hon sig och var en tid hemarbetande med två barn. Hon läste in gymnasiekurser på kvällsgymnasium för att komplettera sin studentexamen och få behörighet till universitetsstudier. På Stockholms universitet läste hon sedan svenska, engelska och historia.

Hon fortsatte utöva idrotter. Hon spelade tennis på allvar först i Stockholm och vann under tre år titeln som klubbmästare i SALK (Stockholms Allmänna Lawntennisklubb). Dessutom ägnade hon sig åt ridning och segling. Inte utan stolthet berättar hon om hur hon var skipper på seglingen Gotland runt och att hon fortfarande vid över 70 års ålder har sin segelbåt, numera för kortare turer på sommaren. Intresse och kunskap för seglingen har överförts till barn och barnbarn, som varit aktiva som sjöscouter i Danderyd, numera som ledare.

Historikern

På Historiska institutionen vid Stockholms universitet började hon sin akademiska karriär först som amanuens, sedan som assistent och slutligen som universitetslektor och studierektor. Hon kom att ägna 24 år åt historieämnet som forskare och pedagog.

Samhällsintresserad hade hon alltid varit. Man blir inte historiker om man inte är samhällsintresserad, menar hon. Under det långa socialdemokratiska maktinnehavet hade historia som undervisningsämne fått stå tillbaka för samhällskunskapen, men Inger var mer intresserad av de långa perspektiven och av hur samhället växt fram till vad det har blivit. Tidigare än de flesta såg hon de gemensamma europeiska perspektiven. Historia kan inte studeras som en isolerad nationell företeelse. Sveriges historia är en del av Europas historia och först när man har den bakgrunden ser man vad som är nationellt i utvecklingen, såväl det gemensamma som det unika.

Samhället kan inte heller förklaras enbart från ett politiskt perspektiv. Utvecklingen kan bara förstås om man ser på insatserna såväl från det allmänna som det privata. Den aspekten har genomsyrat hennes forskning, an-

tingen det gällt studier över Stockholms hamn, ungarshotell eller boende för äldre kvinnor. De privata initiativen har ofta varit början och först så småningom har det offentliga trätt in i verksamheterna. Att studera interaktionen mellan det privata och det offentliga har varit en central fråga i Ingers forskning.

Kommunalpolitikern

Det var Ulla Voss-Schrader, energisk förkämpe för jämställdhet, som värvade Inger Ström-Billing till det första kommunala uppdraget i Danderyd. Det gällde en plats i styrelsen för kommunens allmännyttiga bostadsbolag. Hon visste att Inger var insatt i frågor om fastighetskötsel och Inger tackade ja till uppdraget. Hon var sedan med och sålde ut det allmännyttiga bolaget i Danderyd, men var angelägen om att kommunen skaffade kontrakt på många hyreslägenheter för sociala ändamål. Många tror nog att Danderyd mest består av villabebyggelse, men i själva verket består mer än hälften av bostadsbeståndet av lägenheter i flerbostadshus.

Inger hade just doktorerat, så det första forskningsarbetet var avklarat, och hon tyckte att hon hade fått gott om tid. Under kommande år fick politiken ta alltmer tid och det blev ledamotskap i kommunfullmäktige, i kommunstyrelse och ordförandeskap i den moderata partiföreningen i Djursholm/Danderyd. Under nio år var hon ordförande i gatunämnden, som under de åren omorganiserades till en teknisk nämnd.

Omorganisationen innebar att nämnden blev en beställar/kontrollorganisation med huvudsaklig inriktning på att ingå avtal med utförare och att kontrollera att beställningarna utförts. Allt blev billigare, åtminstone på kort sikt och sådana förändringar av kommunal verksamhet diskuterades mycket i partiet. Det var lätt att se de ekonomiska vinsterna, men det var svårare att formulera och följa upp kvalitetsmål. Gatu- och parkarbetarna

Inger Ström-Billing.

anställdes av den förste entreprenören, men så småningom försvann de och med dem en stor kunskap. Många av arbetarna hade värnat om sina speciella områden, där några t.ex. tagit som sin uppgift att se till att det var snyggt på torgen, en annan hade tagit undergångar och vissa parker under sina vingar och framför allt kände de till var ledningar fanns under jorden – även sådana detaljer som inte syntes på ritningarna. Ofta fanns inte heller ritningar kvar från grundläggarens omkring sekelskiftet, då man lagt ner avloppsrör av urborrade trädstammar t.ex. Att mista alla de egna gatu- och parkarbetarna var inte enbart lyckat, menar Inger, när hon ser det i ett längre perspektiv.

Den moderata fullmäktigegruppen hade egen majoritet 1981, och bestod då av 9 kvinnor och 15 män. Under de kommande åren fortsatte Inger Ulla Voss-Schraders arbete i jämställdhetsdelegationen och jämställdhetskommittén och tillsammans med Täby kunde man med kommunala medel inrätta en gemensam kvinnojour, möjligen beroende på att fullmäktige då till hälften bestod av kvinnor.

När Inger Ström-Billing valdes till ordförande i kommunfullmäktige 1998 kan man säga att cirkeln var sluten. Vid 1900-talets början hade kvinnor inte kunnat väljas in i fullmäktige på grund av sitt kön, men vid seklets slut valdes hon som den första kvinnan till ordförandeposten i kommunfullmäktige i Danderyd. Hon var fullmäktigeordförande i åtta år och trivdes mycket bra. Av representationsuppdrag talar hon gärna om välkommandet av nya svenskar den 6 juni varje år med middag för samtliga och utdelning av kommunens kulturstipendium.

Inger Ström-Billing efterträddes som kommunfullmäktigeordförande i Danderyd av advokat Lennart Waldenström. Han uttalar sig med stor respekt för Inger som ordförande: ”Hon var en erfaren ledare av kommunala sammanträden, duktig och lyhörd. Även om vi andra ibland tyckte att diskussionerna blev väl långa, hade hon en förmåga att visa intresse för alla inlägg. Hon accepterades i alla läger.”

Djursholms Forntid och Framtid.

Liksom de tidigare fullmäktigeordförandena har också Inger fått överta ordförandeskapet i Samfundet Djursholms Forntid och Framtid. Hon visar med stolthet föreningens bokutgivning, många av dem om framstående kulturpersonligheter från Djursholm.

Presidiet i Danderyds kommunfullmäktige i plenisalen på Djursholms slott år 2002. Längst till vänster stadsdirektör Åke Karén, fullmäktiges ordförande Inger Ström-Billing (M) bärande ”borgmästarkedjan”, 2:e vice ordförande Anita Enflo (C) och 1:e vice ordförande Lars-Gunnar Wallin (Fp)

När hon själv satt ordförande i fullmäktigesalen på Djursholm slott, fanns ett stort kvinnoporträtt i blickfånget. Med sin naturliga nyfikenhet tog hon reda på allt som gick att veta om denna dam från 1600-talet och det blev grundliga forskningar, som resulterat i en bok om Ebba Grip på Djursholms slott, en av rikets mest betydelsefulla kvinnor. I likhet med många andra kvinnor levde Ebba Grip långt efter makens död och skötte de stora egendomarna. Hon var en hushållarinna, hon höll ordning på alla räkenskaper, höll sig underrättad om tillståndet på egendomarna, som var spridda över en stor del av riket och tog själv alla beslut som måste fattas. Boken, *Ebba Grip, slottsfru i Danderyd* utkommer under år 2009 som nr 33 i skriftserien från Samfundet Djursholms Forntid och Framtid.

När slottet visas, har man brukat berätta om männen, men i själva verket styrde och ställde maken både under mannens bortovaro i krig och som änka under betydligt längre tid än vad maken gjort. Ebba Grips man Svante Banér var borta i fält under många år under det tidiga 1600-talets krig och residerade som ståthållare i Riga. Han dog 1628, 44 år gammal, medan Ebba Grip levde ytterligare 38 år och uppnådde 83 års ålder. Boken om Ebba Grip sätter fokus på en av de många betydande kvinnor som har glömts bort i historien, men som nu kommer att få sin rättmätiga plats tack vare att hon från sitt porträtt tittade på en fullmäktigeordförande med blick för gångna tiders kvinnor.

Europeiska kvinnounionen/EFU

Under 30 år har Inger Ström-Billing verkat i Europeiska kvinnounionen, länge på framskjutna poster. EFU fungerar som ett nätverk mellan konservativa kvinnor i Europa med syfte att främja samarbete och erfarenhetsutbyte mellan kvinnor av samma politiska uppfattning från Europas olika länder. Avsikten har varit att prioritera kvinnofrågor. Ett antal kommissioner inrättades för att behandla olika ämnesområden såsom de sociala, ekonomiska, juridiska kommissionerna samt en utbildnings- och kulturkommission. Kommissionernas arbete skulle redovisas till EFU:s generalförsamling som hölls vartannat år. Sverige inträdde i EFU 1960 och 1979 blev den moderata riksdagsledamoten Ingrid Diesen internationell ordförande i EFU. Ett officiellt samarbete har senare etablerats mellan EFU och de kvinnliga delegaterna i EPP, European Peoples Party, där bl.a. de moderata och kristdemokratiska partierna i Europeiska Unionen ingår.

Inger intresserades för arbete i EFU av landstingsledamoten Eivor Källgren från Lidingö, som hon träffade i Kvinnliga Medborgarskolan. Snart kom Inger att ingå i styrelsen för den svenska sektionen av EFU och utsågs till ledamot av den internationella kommissionen för kultur, utbildning och vetenskap, där hon 1998 blev vice ordförande. Där behandlades bl.a. frågor om kvinnor och yrkesarbete, yrkesförbud och kvinnor i högskolan.

För Inger var det naturligt att fördjupa sig i de europeiska frågorna. De europeiska länderna behövde knytas samman. Inte minst viktigt kom det att bli för de nya stater som upptogs i EU. Kvinnor i olika europeiska länder behövde lära av varandra och förstå de inbördes olikheterna. Ingers mångsidiga språkkunskaper har givetvis varit en tillgång i europasamarbetet.

Inger betonar hur viktigt det är att knyta ett nätverk av personliga kontakter och har på senare år varit aktiv framför allt i Europe Alive. Det är en organisation inom EFU med syfte att intresserade deltagare på ett enkelt och billigt sätt skall kunna besöka Europas olika länder. Ett land utses varje år av EFU till besöksland. Inger har varit ansvarig svensk representant och arrangerat besök i Sverige. Principen är att en tredjedel av tiden ägnas landets politik, en tredjedel kultur och en tredjedel till besök i familjer, ”hemma hos”.

Efter yrkeslivet

Som pensionär har Inger Ström-Billing numera tid för familj, operabesök och läsecirkel med gamla vänner och ny poesi bland annat. Idrottsintresset från ungdomen odlar hon genom att segla och spela golf. Resor är viktiga; kunskaper om andra länder kan främja fred och knyta vänskapsband. Samhällsintresset finns där i rikt mått och numera är hon ordförande för Danderyds Moderata Seniorer.

Hon blev forskare för att hon var nyfiken på varför samhället utvecklats till vad vi nu har, och hon har sett att det saknas viktiga perspektiv i historieskrivningen. Det finns mycket kvar att göra för den som likt Inger har blick för mångfalden och en inneboende nyfikenhet.

KÄLLOR

Otryckta källor:

Intervju med Inger Ström-Billing våren 2009. Minnesanteckningar hos A-M Petersson
Samtal med Lennart Waldenström, Danderyd

Tryckta källor:

- Inger Ström-Billing, – *Stockholms hamn 1909-1939. Näringsliv och politik i samverkan*, Stockholm 1984
- *Ungkarlshotell. Föreningen Söderhem, enskild filantropi och allmän socialvård 1900-1986*, Stockholm 1991
 - *Ett eget rum, Sällskapet De Gamlas Vänner 1895-1995* Stockholm 2002.
 - *Ingrid Diesen/Europeiska Kvinnounionen*, artikel i *Moderata Pionjärer*, Stockholm 2004
 - *Ebba Grip – slottsfru i Danderyd*, Skrifter utgivna av Samfundet Djursholms Forntid och Framtid nr 33, Danderyd 2009.